

Paweł Valde-Nowak

Skwirtne, gm. Uście Gorlickie, woj. nowosądeckie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 18, 11-12

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ŁYKOWE, gm. Wierzechlas
woj. sieradzkie
Stanowisko 1

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne
w Łodzi

Badania prowadził dr Krzysztof Cyrek, Finansował WKZ w Sieradzu, Śródmiejski sezon badań, Stanowisko wielokulturowe od paleolitu schyłkowego po wczesną epokę brązu.

Stanowisko leży na cyplu wyątkiej terasy lewego brzegu Warty. Wykopy były kontynuacją poprzednio eksplorowanych i objęły powierzchnię 60 m². Uzyskano kilka interesujących stałych obiektów kulturowych, kilkadziesiąt fragmentów ceramiki oraz kilka tysięcy zabytków krzemiennych, w tym ponad 200 narzędzi i rdzeni /co pozwoliło łącznej liczbie form wydzielonych przekroczyć 1.000/.

Najstarsze znalezisko to uzupełniający fragment rozległej koncentracji pracownianej odkrytej w latach ubiegłych o łącznej powierzchni ok. 20 m², z dającymi się wyróżnić mniejszymi krzemienicami oraz "składzikami" rdzeni i półsurowca. Ten schyłkowopaleolityczny obiekt został w tym sezonie wzbogacony o znalezisko /nie odkrytych dotychczas na stanowisku/ dwóch liściaków dwukątowych. Opisana wyżej koncentracja rozdzielała się zarówno w poziomie, jak i w pionie z rozległym skupiskiem ceramiki, zabytków krzemiennych oraz stałych obiektów kultury ceramiki grzebykowo-dółkowej. W obrębie tego skupiska odkryto palenisko wyłożone spękanyymi termicznie granitowymi i piaskowcowymi płytkami z dużą ilością fragmentów ceramiki oraz okrągłą jamę o średnicy około 3 m o płaskim dnie i wypełnisku z próchnicy pierwotnej. Na zewnątrz obiektu w odległości do 0,5 m zaobserwowano kilka dółek posłupowych ??/ oraz ślad paleniska. Większość form krzemiennych znalezionych w jego obrębie stanowiły narzędzia /10 szt./, wśród których aż 9 to narzędzia skrobiące lub krojące /skrobacze, zgrzebło i wióry retuzowane/. Ten zestaw jednoznacznie zdaje się świadczyć o specjalizacji funkcjonalnej jaka miała miejsce w obrębie tego najprawdopodobniej szlaku.

Kolejnym elementem chronologicznym, po raz pierwszy odkrytym jest obiekt kultury trzcinieckiej. Jest to spalona pozostałość, wyeksplorowanego częściowo, obiektu z dachem prawdopodobnie wspartym na słupach, być może pozbawionego ścian. Wśród zabytków ruchomych obok fragmentów dwóch rodzajów ceramiki należy zwrócić uwagę na 1 grociek sercowaty.

Efektownego a jednocześnie najbardziej zagadkowego znaleziska dokonano w wykopie założonym u podnóża stoku, w celu odsłonięcia dalszych partii pomostu drewnianego /por. Informatory za lata 1980-1982/. W miejscu gdzie pomost stykał się z łodem natrafiono na regularną owalną jamę /2 x 1 m/ o ścianach wyłożonych substancją organiczną /zachowały się resztki kory/, której wypełnisko stanowiły: brunatny piasek z węgielkami drzewnymi, pojedyncze charakterystyczne formy krzemienne oraz kości kończyn zwierząt w układzie tylko częściowo anatomicznym. Stratygrafia znaleziska wskazuje na jednoczesność pomostu i jamy i sugeruje, że ta ostatnia była pojemnikiem zlokalizowanym na jego powierzchni z dnem opuszczonym poniżej. Specjalistyczne badania powinny ułatwić określenie funkcji, chronologii i przynależności kulturowej tego interesującego obiektu. Wspomniany pomost odkrył niedawno w łódzkim laboratorium datę 14 C-3800 p.n.s.

Badania będą kontynuowane.

MAKOLICE, gm. Wola Krzyżtoporska
woj. piotrkowski
Stanowisko 3

patrz
okres balzstański

ORLE, gm. Wejherowo
woj. gdańskie
Stanowiska 1 i 2

patrz
neolit

SKWIRTNE, gm. Uście Gorlickie
woj. nowosądeckie
Stanowisko 1

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Małopolski

Badania prowadził mgr Paweł Valde-Nowak, Finansował WKZ w Nowym Sączu. Pierwszy sezon badań. Obozowisko schyłkowopaleolityczne.

Stanowisko jest położone na lewym brzegu Zdyni, u ujścia potoku Skwirtne do Zdyni. Jest to erozyjny poziom plejstocenał, przechodzący w stożek napiływowy Skwirtnego, w strefie gwałtownej zmiany kierunku koryta Zdyni, z równoleżnikowego na zgodny mniej więcej z osią NW-SE. Materiał zabytkowy wystąpił w skupieniu o średnicy kilkunastu metrów, oddalonym o ok. 50 m na północny wschód od krawędzi podcięcia erozyjnego, tworzącego kilkanastrmetrowej wysokości "terasę".

Przebadano powierzchnię 18 m² stwierdzając następujący układ warstw: ok. 20 cm gleby współczesnej, ok. 5-20 cm pylastego utworu "deluwialnego", skała macierzysta w postaci zwietrzałego fliszu magurskiego. Wyjątkowo zabytków odnotowane zostało w drugiej z wymienionych warstw, jak się wydaje, w całej jej miąższości.

Uzyskano łącznie, wraz z materiałem powierzchniowym, inwentarz liczący 68 wrobów kamiennych, wykonanych z krzemienia jurajskiego podkrakowskiego, obsydianu i radiolarytu. Wśród 8 narzędzi wymienić należy 4

drapacze tarnowińskie oraz 4 ryłce węglowe. Pozostałą część inwentarza stanowią odłupki, łuski oraz pojedyncze wióry. Wystąpiły także fragmenty płyty piaskowcowej /składanka/ ze śladami łupania.

Powyższy inwentarz odnosić należy do schyłkowego paleolitu. Brak bardziej charakterystycznych form narzędziowych oraz niekompletne dane o technice /brak rdzeni/ utrudniają bliższe określenie kulturowo-chronologiczne.

Po kilkuletniej przerwie /struktura upraw/ badania będą kontynuowane.

SOŁBÓR, gm. Włodawa
woj. chełmskie
Stanowisko 1

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Chełmie
Muzeum Pojezierza Łęczyńskiego-Włodawskiego
we Włodawie

Badania prowadzili mgr mgr Sławomir Kadrow i Krzysztof Telepko. Finansował WKZ w Chełmie i Muzeum Pojezierza Łęczyńskiego-Włodawskiego we Włodawie. Pierwszy sezon badań. Osadnictwo od mezolitu do epoki brązu.

Stanowisko położone jest na ustabilizowanej wydmy o powierzchni 6 ha na terenie zalewowej Bugi, około 1,5 km na wschód od budynku szkoły podstawowej w Soborze.

Materiał zabytkowy koncentruje się w północnej części wydmy na powierzchni 0,5 ha. Prace rozpoczęto od sporządzenia szczegółowej planigrafii rozkładu zabytków krzemienianych i ceramicznych na obszarze 34 arów. Wstępnie udało się wyróżnić 6 skupień materiału zabytkowego o średniej pow. 2 arów. Zdecydowanie dominują wyroby krzemienne /miejscowy surowiec wołyński ze złoża wtórnego/. Fragmenty ceramiki stanowią ok. 20% ogółu zabytków. Zebrano bardzo bogaty zbiór zabytków kultur mezolitycznych: komornickiej i janiśławickiej /rdzenie, wyroby mikrołityczne/. Reprezentowane są również kultury z przełomu neolitu i epoki brązu: kultura ceramiki dojkowo-grzebykowej i trzebnickiej /liczne fragmenty bogato ornamentowanej ceramiki/.

Teren stanowiska ulega stalej dewastacji w wyniku działalności rolniczej i spowodowanej tym erozji.

Badania będą kontynuowane.

USCIE GORLICKIE
woj. nowosądeckie
Stanowisko 2 - "Orzeszów"

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Małopolski
w Krakowie

Badania prowadził mgr Paweł Valde-Nowak. Finansował WKZ w Nowym Sączu. Pierwszy sezon badań. Obozowisko górno- lub schyłkowopaleolityczne.

Stanowisko jest położone na lewym brzegu Ropy, w miejscu przełomu rzeki przez masę G. Homola /691,9 m n.p.m. / i G. Kopa /670,0 m n.p.m. / w Beskidzie Niskim. Znajduje się na plejstocenickej, zwirowej terasie, osłagającej wysokość ok. 15 m.

Materiał zabytkowy wystąpił powierzchniowo w rozległym skupieniu o średnicy kilkudziesięciu metrów, 50-100 m na południe od krawędzi podcięcia erozyjnego terasy.

W trzech wykopach sondażowych, o łącznej powierzchni 6 m², stwierdzono bezpośrednie zaleganie warstwy gleby współczesnej na zwirowo-gliniastej serii związanej z akumulacją fluwalną. Tym samym, w połączeniu z obserwowaną głęboką orką traktorową w badanym miejscu, sondowane stanowisko uznać należy za kompletnie zniszczone i zalecać jedynie powierzchniową eksplorację materiału zabytkowego.

Uzyskany inwentarz liczy ponad 80 wyrobów wykonanych wyłącznie z czerwonego radiolarytu pienińskiego, w tym 1 rdzeń jednopiętowy wiórowy ze śladami formowania szępkowego, odłupki i wióry, m. in. ze śladami dwupiętowości oraz pojedyncze narzędzia - stypowy masywny przekuwacz wykonany z szępką, ryłce, skońcy półkuleczki i odhipek retuszowane.

Cechy uzyskanych wyrobów nie pozwalają na bliższe określenie kulturowo-chronologiczne inwentarza.

Badania nie będą kontynuowane.

WOLA RANIŻOWSKA, gm. Raniżów
woj. rzeszowskie
Stanowisko 17

patrz
okres wpływów trzmińskich